

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo
ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d.
įsakymu Nr. V-1197

ISTORIJOS BRANDOS EGZAMINO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Istorijos brandos egzamino programos (toliau – Programa) paskirtis – apibrėžti istorijos brandos egzamino (toliau – egzaminas) tikslus, struktūrą ir turinį. Egzaminas yra valstybinis.

2. Programa parengta remiantis Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 (Žin., 2011, Nr. 26-1283).

3. Programą sudaro:

- 3.1. egzamino tikslas;
- 3.2. mokinių gebėjimų grupės;
- 3.3. egzamino matrica;
- 3.4. egzamino užduoties pobūdis;
- 3.5. egzamino vertinimas;
- 3.6. istorijos brandos egzamino reikalavimai (1 priedas).

II. EGZAMINO TIKSLAS

4. Egzamino tikslas – patikrinti ir įvertinti mokinio mokymosi pagal vidurinio ugdymo istorijos bendrąją programą pasiekimus, aprašytus egzamino reikalavimuose.

III. MOKINIŲ GEBĖJIMŲ GRUPĖS

5. Mokydamiesi istorijos mokiniai plėtoja socialinę kompetenciją ir įgyja žinių, gebėjimų ir nuostatų. Nuostatos egzamine nevertinamos.

6. Egzamino metu tikrinami mokinių gebėjimai skirstomi į šias grupes: žinios ir supratimas (žemesnio lygio gebėjimai), taikymas, problemų sprendimas, interpretavimas ir vertinimas (aukštesnio lygio gebėjimai). Toliau pateikiamas apibendrintas šių gebėjimų grupių paaiškinimas.

6.1. Žinias ir supratimą mokiniai parodo:

- 6.1.1. vartodami svarbiausias istorijos sąvokas;
- 6.1.2. apibūdindami istorinės raidos faktus, reiškinius, procesus ir laikotarpius;
- 6.1.3. aiškindami istorinių asmenybių vaidmenį istorijoje;
- 6.1.4. nurodydami priežasčių ir pasekmių tarpusavio ryšį.

6.1. Žinių taikymą, tyrinėjimą ir vertinimą mokiniai parodo:

6.2.1. aiškindami, nagrinėdami, analizuodami istorinių, rašytinių ir vaizdinių šaltinių ir istorikų tekstų, istorinių žemėlapių, istorinės statistikos turinį, jų kontekstą, įvykių, reiškinių, procesų, idėjų atsiradimo priežastis ir pasekmes;

- 6.2.2. vertindami įvykių, reiškinių ir procesų reikšmę visuomenės raidai;
- 6.2.3. vertindami istorinius šaltinius, istorikų tekstus;
- 6.2.4. nurodydami priežastį, pasekmę ir reikšmę, darydami ir pagrįsdami išvadas;
- 6.2.5. lygindami įvykius, reiškinius, procesus, šaltinius;
- 6.2.6. rašydami trumpą tekstą istorinės medžiagos pagrindu.

6.3. Problemų sprendimą mokiniai parodo:

- 6.3.1. apibrėždami ar suformuluodami problemą;

6.3.2. numatydami problemos sprendimo būdus;

6.3.3. rasdami informaciją šaltiniuose, kritiškai ją vertindami ir interpretuodami;

6.3.4. formuluodami argumentuotas išvadas, remiantis šaltiniais ir žiniomis.

7. Reikalavimai mokinių žinių ir supratimo, taikymo ir problemų sprendimo gebėjimams priklauso nuo pasiekimų, aprašytų bendrojo ar išplėstinio kurso programose, ir skiriasi išsamumu ir sudėtingumu. Egzamino reikalavimai pateikti 1 priede, kuriame pagal atskiras sritis nurodoma, ką reikia gebėti, žinoti ir suprasti norint sėkmingai išlaikyti egzaminą.

8. Gebėjimus iliustruojančių klausimų pavyzdžiai pateikiami metodinėje medžiagoje, esančioje Ugdymo plėtotės centro ir Nacionalinio egzaminų centro interneto svetainėse.

IV. EGZAMINO MATRICA

9. Egzamino matricos paskirtis – užtikrinti proporcingą egzamino klausimų paskirstymą pagal dalyko veiklos sritis, gebėjimų grupes ir dalyko kursus. Egzamino matrica pateikta lentelėje.

Teminės sritys (Pasaulio istorija – 50 proc., Lietuvos istorija – 50 proc.)	Gebėjimų grupės			Užduoties taškai, proc.	
	Žinios ir supratimas	Žinių taikymas, gebėjimas tyrinėti ir vertinti	Problemų sprendimas	Iš viso	Iš jų – iš bendrojo kurso
Viduriniai amžiai				20	8
Naujieji amžiai				30	12
Naujausioji istorija				50	20
Iš viso, proc.	40	50	10	100	40

9.1. Egzamino matricoje nurodyta, kiek užduoties taškų procentais skiriama kiekvienai teminei sričiai, išskiriant bendrojo kurso klausimams tenkančią dalį. Pavyzdžiui, teminės srities „Viduriniai amžiai“ klausimams bus skirta apie 20 proc. (paklaida – 3 proc.) užduoties taškų, tarp jų bendrojo kurso klausimams 8 proc. Lentelėje nurodyta, kiek procentų taškų skiriama atskiroms gebėjimų grupėms vertinti: žinių ir supratimo – 40 proc. užduoties taškų, taikymo gebėjimams – 50 proc., problemų sprendimo gebėjimams – 10 proc. Šis taškų santykis pagal galimybę turėtų būti taikomas ne tik visoje užduotyje, ir kiekvienoje teminėje srityje. Klausimams, atitinkantiems minimalius reikalavimus, skiriama 20 proc. užduoties taškų.

V. EGZAMINO UŽDUOTIES POBŪDIS

10. Egzamino užduotis susideda iš dviejų dalių:

10.1. Pirmoji dalis – klausimai su pasirenkamaisiais atsakymais. Pateikiami keturi pasirenkamieji atsakymai, iš kurių vienas yra teisingas. Teisingas atsakymas į klausimą su pasirenkamuoju atsakymu vertinamas 1 tašku.

10.2. Antrąją dalį sudaro atviro tipo klausimai pagal pateiktus istorijos šaltinius (rašytinius, vaizdinius šaltinius, istorikų tekstus, istorinius žemėlapius, istorinę statistiką ir kt.). Atviro tipo klausimai gali būti trumpi ir struktūruoto atsakymo, reikalaujantys kelių skirtingų informacijos naudojimo (informacijos radimo, palyginimo, analizės, apibendrinimo) etapų užrašymo. Kiek taškų skiriama už teisingą atsakymą į atviro tipo klausimą, nurodoma prie kiekvieno klausimo.

11. Maksimalus taškų skaičius už teisingai atliktą egzamino užduotį yra 100.

12. Už pirmąją egzamino dalį galima surinkti 20–30 proc. taškų, už antrąją – 70–80 proc. Užduotyje pateikiami įvairaus sudėtingumo klausimai: apie 30 proc. – lengvų, apie 40 proc. – vidutinio sunkumo ir apie 30 proc. – sudėtingų. Ne mažiau kaip 40 proc. istorijos egzamino užduočių, susijusių su žiniomis ir gebėjimais, įgyjamais mokantis istorijos pagal bendrojo kurso programą.

13. Egzamino trukmė – 3 val. Egzamino data, priemonės, kuriomis galima naudotis egzamino metu, sprendimų ir atsakymų lapo pildymo reikalavimai pateikiami Egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše, kuris parengiamas ne vėliau kaip iki einamųjų metų sausio 15 d.

14. Orientacinė egzamino užduoties struktūra ir apibūdinimas pateikiami priedo 1 lentelėje. Galutinė egzamino užduoties struktūra (jei skiriasi nuo orientacinės) pateikiama egzamino užduoties apraše ne vėliau kaip iki einamųjų metų sausio 15 d.

VI. EGZAMINO VERTINIMAS

15. Egzamino vertinimas yra kriterinis. Egzaminą laikusių mokinių darbai koduojami ir vertinami taškais centralizuotai vadovaujantis vertinimo instrukcijomis. Kiekvieną mokinio darbą vertina ne mažiau kaip du vertintojai. Jei jų įvertinimas skiriasi, galutinį sprendimą dėl įvertinimo priima trečiasis – vyresnysis vertintojas.

16. Minimalią egzamino išlaikymo ribą taškais nustato ir tvirtina brandos egzaminų vertinimo komitetas. Mokiniai, pasiekę egzamino išlaikymo taškų ribą, laikomi egzaminą išlaikiusiais. Preliminari egzamino išlaikymo riba sudaro 40 proc. egzamino užduoties bendrojo kurso klausimų taškų sumos. Egzamine ji būtų 16 taškų.
